

Preek Matt18(21-35) startzondag 2011 - Taborkerk Purmerend – Aty van Noort

Gebed om ontferming

Liefde, liefde
Gij zijt Liefde
én de bron van alle liefde.
We roepen
om alles dat de liefde en de vreugde ondergraaft:
wie liefheeft, verliest
wat gaaf is, raakt beschadigd
het goede verbergt zich
het intelligente vergrijpt zich
het gezonde wordt ziek
om alle verlies van liefde en vreugde
om alle verlies van U, de bron van ons bestaan
roepen we samen:
Kyrie

Om wat de wereld bezighoudt
de gedachtenis van “nine/eleven” :
gekaapte vliegtuigen en brandende torens -
een drama
bijna te groot en te pijnlijk voor woorden.
Om de foto van “the falling man”
als icoon van duizenden.....
om alle pijn
die maar niet overgaat,
roepen we samen:
Kyrie

Om de gevolgen van “nine/eleven”
de strijd tegen extremisme
de verdieping van de angst voor de ander
de haat die mensen vervult
de veiligheidsmaatregelen
wie vertrouwt nog wie?
En het gaat ons allemaal aan
want de wereld is een dorp.

Om uw verdriet en het verdriet van de wereld
roepen we samen:
Kyrie

Groot Gloria.

Kinderverhaal “De grote verzoendag”

Gemeente van Jezus Christus
Lieve mensen

De landelijk kerk geeft als thema voor deze startzondag aan “LIEFDE” en zij schreef in allerlei landelijk tijdschriften : startzondag, maak er een dag van liefde van!

Nou, dat doen we!

Zeker.....

maar we hebben het dan niet over eenvoudige liefde of goedkope liefde.

De lezing van het rooster dwingt ons om de diepte in te gaan.

Dat is moeilijk, maar tegelijk mooi! Eerlijk gezegd had ik voor vandaag deze lezing niet “durven” uitkiezen: preken en spreken over “70 x 7 keer vergeven”...juist 10 jaar na nine/eleven. Dat is niet niks....wie ben ik dat ik durf te spreken over vergeven als het gaat over dat grote drama, dat levens verwoest heeft, dat mensen levenslang tekent, dat het onderlinge vertrouwen op de hele wereld zo intens heeft beschadigt.

Wie zou dan wie moeten vergeven?

Aan de andere kant is het ook bijzonder, dat juist op deze zondag, overal ter wereld in kerken deze woorden van Jezus gelezen worden over “vergeven”!

Met Jezus’ woorden zitten we in het hart

van wereldproblemen en van ons eigen leven!

De vraag van Petrus over “hoe vaak moet je als mens vergeven?” staat in een gedeelte bij Mattheus dat gaat over “het binnengaan in het Koninkrijk van God” en dus over “hoe je het geloof vorm geeft in je dagelijks leven”...En zoals Mattheus daarover schrijft is dat best ingewikkeld..... wat het geloof van je vraagt, is nog niet zo eenvoudig! Daar is wel enige karaktervorming voor nodig!

Petrus gaat in zijn vraag “moet ik tot 7 maal toe vergeven?” al flink verder dan wat hij in zijn jeugd had geleerd...volgens de rabbijnse traditie was 3 x vergeven van een misstap wel genoeg.

Jezus scherpt deze traditie aan.....hij gaat veel verder.... hij rekent af met de onbegrensde wraak en vergelding, die in genesis 4 wordt beschreven in het lied van Lamech (een afstammeling van Kain), Lamech riep ooit uit:

Wie mij verwondt, die sla ik dood,

zelfs wie mij maar een striem toebrengt.

Kain wordt 7 x gewroken,

Lamech 70 x .

77 maal.

ZOVER gaat de nooit ophoudende wraakzucht van deze Lamech

en van alle andere Lamechs die deze wereld rijk is.

De kern van wraak is dat je een ander het kwade toewenst...ook nog na jaren!

Hiertegenover zet Jezus: Niet 7 x vergeven. Niet 70 x vergeven. Maar 70 x 7 x !

Zou dit een aftelsysteem zijn?

Dat zou dan doodvermoeiend zijn: $1 \times 7 = 7$, $2 \times 7 = 14$, $3 \times 7 = 21$, $4 \times 7 = 28$, 5×7 is...

..... $68 \times 7 = 476$, $69 \times 7 = 483$ ik ben er bijna... $70 \times 7 = 490$!

Hehe ...ik heb het gehaald!

Daar kan het niet om gaan.....het moet wel gaan om een innerlijke attitude, een vergevingsgezind hart....om de wil om te vergeven!

De kern van vergeven is dat je een ander niet meer het kwade toewenst, maar uiteindelijk het goede!

Vergeven:

- Kan dat als je buurman zijn auto wéér voor jouw deur heeft gezet, zodat jij je auto een stuk verderop moet parkeren?
- Kan dat als iemand roddels over je verspreidt op je werk?
- Kan dat als dat jochie uit je klas weer expres je pen op de grond heeft gegooid?
- Kan dat als je collega zich weer niet heeft gehouden aan de afspraak zodat jij ook niet verder kunt met je werk?
- Kan dat als je partner haar tandenborstel weer niet in de beker heeft gezet maar op de wastafel heeft laten liggen?
- Kan dat als je je echt gekwetst voelt door een lelijke opmerking die iemand maakte?

Ik noem nu expres de meer alledaagse dingen, die elke dag kunnen gebeuren. Want als het over vergeven gaat, kunnen onze gedachten en gesprekken al snel gaan in de richting van vreselijke dingen die ons of een ander zijn aangedaan: dat er seksueel misbruik is gepleegd, dat iemand een oude dame heeft beroofd, dat iemand met een dronken kop een kind heeft aangereden. De afgelopen week spraken we weer over nine/eleven.

Maar leren vergeven oefenen we allereerst in de gewone praktijk van het alledaagse leven.

Ook in het alledaagse leven van de gemeente. Ook hier zijn we allemaal mensen: we maken fouten, we voelen ons gekwetst of niet begrepen, we ontvangen niet wat we wel verwachten te ontvangen, we ergeren ons aan elkaar als we ons niet aan afspraken houden, we kunnen elkaar bij tijd en wijle niet uitstaan, we mijden elkaar soms in de kerk en kiezen nadat we even goed gekeken hebben de andere deur uit om naar buiten te gaan. Dat is er allemaal.

Jezus roept ons op tot vergevingsgezindheid.. want vergevingsgezindheid hoort bij dat totaal andere koninkrijk dat hij vertegenwoordigt en waar zijn verkondiging mee is begonnen: 'Kom tot inkeer, want het koninkrijk van de hemel is nabij!' Een vergevingsgezind hart hoort bij de nieuwe schepping van het koninkrijk dat Jezus belichaamt....en dat zijn volgelingen ook willen belichamen. Toch!

Jezus kleurt zijn antwoord aan Petrus in met een verhaal, want hij is een verhalenverteller. Geen dogmatische uiteenzetting over de aard van de zonde en de principes van de vergeving. Geen college ethiek over hoe en wanneer en waarom we wie moeten vergeven. Nee.....een verhaal over mensen, over dingen die gebeuren, over emoties ook, want het is een verhaal dat geladen is met gevoel.

Het verhaal gaat zo:

Een dienaar heeft een megagrote schuld bij zijn koning. Hij moet een onvoorstelbaar groot bedrag aan de koning betalen...zo'n 300.000 maal een jaarloon.

Hij kan dit niet betalen, heeft "levenslang".... hij smeekt om schuldsanering. De koning krijgt medelijden en scheldt hem de geleende som kwijt. Deze dienaar is nu een volkomen vrij man. Tenminste, dat zou je verwachten.

Maar dan komt hij een collega tegen, een tweede dienaar. Die heeft op zijn beurt een kleine schuld bij die eerste dienaar.. Niet te vergelijken, zeg zo'n 100 Euro. Maar wat doet de eerste dienaar? Hij grijpt zijn collega bij de keel, zet hem tegen de muur, duwt hem omhoog en

schreeuwt vlak in zijn gezicht: 'Betalen zul je!' De tweede dienaar knielt neer op de grond en smeekt: 'Heb alstublieft medelijden!' Maar de eerste dienaar wil er niet van weten en laat hem gevangen zetten. Hoe is het mogelijk? Dat bestaat toch niet dat iemand die net zoveel heeft ontvangen zó reageert? Maar Jezus vertelt het verhaal. Hij kan het zich blijkbaar voorstellen. Hij ziet het dagelijks gebeuren.

En dan is er nog een laatste scene:
in deze scene blijkt...

als wij mensen elkaar niet kwijtschelden
elkaar niet vergeven...

dan rekent de heer van het verhaal, God,
onze schuld ook aan!

Pas dan!

Het wordt ons niet aangerekend

als we schuld hebben, fouten maken, niet volmaakt zijn, misstappen begaan, slinkse streken hebben...dat alles wordt ons niet aangerekend. Denk maar aan die eerste dienaar.

Pas...als wij onderling elkaar niet vergeven,
niet kwijtschelden

pas dan zegt de heer in het verhaal : jij bent een slechte dienaar!

Pas dan is er schuld die ons wordt aangerekend!

Blijkbaar is er een grens aan Gods genade.

Dat is heel confronterend.

We voelen meteen de neiging om dit af te zwakken: 'Zo kan het toch niet bedoeld zijn?
Bedoelt Jezus echt dat God mij niet langer genadig is, als ik niet vergevingsgezind ben?'

Ik kan er niet onderuit.....Ja, dat bedoelt Jezus.!

Dit is de spiegel waar we vandaag in kijken!

En we weten allemaal: vergeven is moeilijk.

Vaak wordt gezegd: je kunt een ander pas vergeven, als die ander (die jou iets ergs heeft aangedaan) erkent wat er is gebeurd en zijn schuld erkent!

Maar...dan wordt "mijn vergeving" van die ander, afhankelijk van die ander!

En als die ander nou nooit erkent...nooit schuld erkent of berouw laat zien.....dan zou ik dus nooit kunnen vergeven. Dat blijf ik een soort gevangene van die ander!

Bij de bede In het Onze Vader : vergeef ons onze schulden, zoals ook wij vergeven onze schuldenaren, staat niet in een voetnoot: dit hoeft pas als de ander schuld erkent of om vergeving vraagt!

Met zijn gelijkenis leert Jezus ons een andere basis voor "vergeven".....en daarbij gaat het ook om "erkenning", maar om een andere erkenning! Niet om de erkenning van die ander over wat hij mij heeft aangedaan....maar om de erkenning van mijzelf....aangaande mijn eigen tekort. De erkenning vanuit een diepe zelfkennis dat niets menselijks ook mij vreemd is, de erkenning dat ik zelf ook wel eens aan een ander moet vragen "wil je mij vergeven"? (hoe vaak vragen wij dat elkaar eigenlijk of zeggen we hoogstens "sorry"?)...de erkenning vanuit de verwondering dat ik zelf (ondanks mijn tekorten en mijn streken) aanvaard ben bij God....zoals die eerste dienaar.

Deze erkenning van “Gods genade voor mij “ geeft Jezus aan als de basis van een vergevingsgezind hart....vanuit het diepe besef van Gods genade voor mij.....kan ik leren om genadig te zijn ...leren om te vergeven: die ander...en misschien ook mijzelf!
Dat is soms het allermoeilijkste: jezelf vergeven!

70 x 7 maal vergeven!

In de kerk wordt wel gezegd: je MOET vergeven.

Zou Jezus dat bedoelen met 70 x 7 maal?

Ik zie daarin eerder dat vergeven een proces is:

Je hebt iemand vergeven

je dacht: nu is het over, weg... het staat niet meer tussen ons in,

maar op een bepaald moment gebeurt er iets...en oeps, daar komt dat gekwetste gevoel en die woede weer in alle hevigheid terug!

De vergeving van toen is ver te zoeken.

Je moet weer bezig met dat oude zeer om het op te brengen opnieuw te vergeven.

Het kan een langdurig proces zijn van verwerken en vergeven!

Ik ben ervan overtuigd dat het Jezus gaat om de gezindheid van het hart.....de bereidheid ermee bezig te zijn.

Je kunt dus niet zomaar zeggen : je MOET vergeven

dat mag nooit afgedwongen worden

daarin mag je groeien

in de overtuiging dat “vergeving nooit het recht is van een dader”....maar altijd “een gift van het slachtoffer”.

stilte

Tot slot:

Als “vergeven “ en “loslaten” werkelijk niet lukt, dan is dit een troostrijke gedachte:

Jezus zelf bidt aan het kruis: “Vader, vergeef het hen, ze weten niet wat ze doen”.

Daarmee legt hij de vergeving in handen van God, zodat hij het los kan laten.....

en hiermee staat hij in de joodse traditie van de grote verzoendag...alle overgebleven schuld , alles wat te groot of te moeilijk is om goed te maken , om te vergeven, om te verzoenen tussen mensen....dat mag je allemaal “terug geven aan God” zeg maar.....zodat jij het kunt loslaten.....en je hart zich kan verzachten.

stilte

Ik ga u straks allemaal uitnodigen om iets moeilijks...maar ook iets heel moois te doen.

Dat is een praktische afsluiting van deze preek, dus ik zeg nu nog geen “amen”....

maar we zingen nu eerst het lied “Tijd van leven”

Uitleg Ritueel.

Iets moeilijks en iets moois.

Ja.

Ik wil u uitnodigen om voor uzelf “overgebleven schuld van uzelf of dingen waar u mee blijft zitten en waar u niets mee kunt.....of mensen, die u niet kunt vergeven” op het papiertje te schrijven, dat u onder uw stoel heeft gevonden...en dan daarna dat briefje dicht te

vouwen en naar voren te brengen en hier “weg te leggen” in deze grote verzamel-schaal. U hoeft er geen naam op te schrijven en de briefjes blijven dicht ...het blijft tussen God en U! Nadat de briefjes in de schaal gelegd zijn, zal ik de schaal de kerk uitdragen.....en in de kast opbergen achter “slot en grendel”. Ik beloof u dat ook later niemand de briefjes leest (ook ikzelf niet!).....ik zal ze – dichtgevouwen – vernietigen.

Net als op grote Verzoendag, en net als Jezus zelf leggen we bij God neer, wat voor ons te groot is...en we laten het daar liggen, wij laten los...met het gebed: vergeef Gij hen, o God!

Terwijl wij schrijven en naar voren komen zingt het koor: Maak mij een werktuig in uw hand...een gebed om een vergevingsgezind hart!

Aty draagt de grote schaal weg

bij terugkomst:

Eeuwige God

Gezegend zijt Gij

dat wij alles wat te groot en te zwaar voor ons is

bij U mogen neerleggen.

Wij bidden U

wil met uw Geest onze hardheid doorbreken en ons verzachten

onze woede en pijn genezen

ons vergevingsgezind maken

en ons zo verder in vrijheid stellen.

Amen.

